

[Finansministeren.]

er hurtigst muligt at få bygget atomkraftværker, men som det også fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er der mange andre områder, bl. a. indenfor landbrugsvidenskaben — jeg tænker særlig på det ærede medlem hr. Jørgen Gram, når jeg nævner dette — hvor man måske ret hurtigt kan få gavn af den tekniske atomforskning, og ligeså indenfor industriproduktionen. Dette er et andet motiv til, at kommissionen ikke er nedsat under ministeriet for offentlige arbejder, idet man lige så godt kunne diskutere, om den skulle nedsættes under handelsministeriet, under landbrugsministeriet eller forsåvidt også under undervisningsministeriet, der hidtil har haft hele forskningen under sig. Derfor nåede man til, at det var måske bedre at finde et ministerium, der ikke var direkte interesseret. Man drøftede, om det skulle være statsministeriet, men mente ikke, at man skulle lægge mere på statsministeren i øjeblikket, og derfor faldt det i min lod at fremsætte lovforslaget, men heri ligger ikke noget som helst ønske om andet end at varetage denne administration, ikke noget ønske om direkte indgreb.

Jeg forstår, at dette, at finansministeren er nævnt mange gange i paragrafferne, gav begge de to ærede ordførere, hr. Jørgen Gram og hr. Reedtz-Thott, anledning til at mene, at det var for store bemyndigelser, der blev givet mig i denne forbindelse. Jeg må sige det, som det er, at jeg ikke kan se, at der er tillagt ministeren spor anden bemyndigelse, end der normalt er tillagt en minister i forhold til den styrelse, som sorterer under ham. Begge de ærede medlemmer, særlig det ærede medlem hr. Jørgen Gram, var jo dog også inde på, at folketinget gennem finansudvalget og også gennem den årlige beretning om virksomheden, som skal tilstilles folketinget, har mulighed for at kontrolere enhver udgift, der er tale om, og for at se, hvad der foretages indenfor dette arbejde. Jeg er naturligvis villig til i udvalg at drøfte, om der er mulighed for, at folketinget kan få større indsigt i, hvad der foregår, men jeg må sige lige ud, at jeg er ikke stærk tilhænger af et system, hvorefter folketingsmænd skal sidde i styrelserne og direkte have med arbejdet at gøre.

De ærede medlemmer — det var særlig

det ærede medlem hr. Jørgen Gram — var også inde på, at selve opbygningen med kommission og forretningsudvalg og naturligvis den administrative og tekniske styrelse og dertil et koordinationsorgan lød noget indviklet. Jeg må hertil svare, at det jo er et resultat af den siddende kommissions drøftelser af disse problemer, og at lovforslaget, bortset fra ganske få enkeltheder, hovedsagelig af teknisk natur, følger det forslag, som jeg har modtaget fra den siddende kommission. Det betyder naturligvis ikke, at man ikke her i folketinget skulle have mulighed for at øve indflydelse på, hvordan loven skal udformes, men det betyder da så meget som, at de videnskabsmænd og de repræsentanter for industri og kraftværker o. s. v., som er med i den siddende kommission, har fundet denne opbygning ganske praktisk, også med henblik på fremtiden. Dette har for mig desto større vægt, som det er tanken, at den kommission, som skal nedsættes, når loven er gennemført, stort set skal ligne den kommission, der arbejder i øjeblikket.

Man har herudover bl. a. rejst problemet, i hvilket omfang det private initiativ og i hvilket omfang kraftværkerne kan komme til at drage nytte af de resultater, man når. Jeg kan være enig i, at det naturligvis også er et problem, som kommissionen må tage stilling til, efterhånden som der opnås resultater, og jeg kan give tilslutning til, at vi kan drøfte alle disse enkeltheder i det udvalg, som formentlig bliver nedsat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Heising: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om den amtskommunale beskatning [af Thisted Knudsen m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 663, fremsættelsen i tidenden sp. 890).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (Carl Petersen): Det lovforslag, der er til behandling her, og som vi skal tage stilling til, er fremsat af 8 medlemmer af partiet venstre. Det går i korte træk ud på, at den del af amtskommunernes skattebehov, der vedrører sygehusvæsenet, skal dækkes ved udskrivning på sognekommunerne. Det beløb, der udskrives på hver sognekommune, skal efter forslaget tilvejebringes ved forhøjelse af det beløb, som kommunen efter sit eget budget skal udskrive i indkomstskat. Det reelle i forslaget er således en omlægning af en del af den amtskommunale beskatning fra at være en ren ejendomsbeskatning til at være en beskatning, der udelukkende hviler på indkomsten. Et forslag i samme retning blev som bekendt fremsat af skattekommisionen, der dog ikke tog nærmere stilling til, hvorledes det beløb, der skulle tilsvares af de enkelte sognekommuner, skulle tilvejebringes.

Ved udarbejdelsen af regeringens forslag til en skatte- og udgiftsreform har man været fuldt opmærksom på, at forskellige hensyn kan tale for, at der tilstræbes en lettelse af den amtskommunale beskatning, der i de senere år har været genstand for en meget stærk stigning ikke mindst som følge af de betydelige udgifter, der i dag er forbundet med opretholdelsen af et tidssvarende sygehusvæsen. Ved de forslag, der fra regeringens side foreligger til en skatte- og udgiftsreform, og som senest blev genfremsat i tinget den 21. oktober i år, har man dog ikke ment at kunne følge skattelovskommisionens forslag om, at en lettelse af den amtskommunale ejendomsbeskatning gennemføres ved, at en del af amtskommunernes skattebehov dækkes ved udskrivning hos sognekommunerne. Man har i stedet for valgt den fremgangsmåde at søge de gældende tilskuds- og refusionsbestemmelser ændret på en sådan måde, at der sker en begrænsning af amtskommunernes udgifter og en tilsvarende forøgelse af sognekommunernes udgifter.

Det foreliggende forslag er efter mit skøn særdeles vidtgående, idet det betyder, at gennemsnitlig omkring halvdelen af de amtskommunale ejendomsskatter overvælttes på indkomsterne. Det vil efter min

mening ikke være rigtigt at behandle et forslag, der vil medføre en så betydelig omlægning af beskatningen på et enkelt område — og som må siges at være af principiel karakter, idet det bryder med de udskrivningsregler, som hidtil er fulgt — uden at de beskatningsregler, der iøvrigt gælder, samtidig gøres til genstand for overvejelser med henblik på en samlet revision af skattelovgivningen. Da folketinget netop for tiden beskæftiger sig med spørgsmålet om en sådan almindelig revision, mener jeg at måtte indtage det standpunkt at henstille til det høje ting ikke at foretage en isoleret behandling af forslaget. Jeg vil derimod finde det naturligt, at de ønsker, som forslaget er udtryk for, bliver gjort til genstand for en nærmere overvejelse i forbindelse med behandlingen af de foreliggende forslag til en skatte- og udgiftsreform.

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Jeg forstod på den højtærede indenrigsminister, at den principielle tanke, der er nedlagt i dette lovforslag, ikke kan tiltrædes af ham. Jeg forstod, at han ville finde det urimeligt, hvis amtsskatterne blev omtrent halveret og beløbet i stedet for overført til personbeskatningen. Må jeg gøre opmærksom på, at den samlede beskatning til amtskommunerne af fast ejendom i øjeblikket ligger et sted mellem 125 og 130 mill. kr.; heraf udgør sygehusudgifterne vel godt 50 mill. kr., måske noget mere. Siden 1938—39 er amtsskatterne imidlertid steget uhyre voldsomt, så voldsomt, at selv den højtærede landbrugsminister har måttet erkende, at den foreliggende byrdefordeling og den beskatningshøjde, man har nået, er urimelig og må gøres til genstand for ændringer. Den højtærede landbrugsminister talte om dette forhold ved et møde på Fyns stifts husmandsskole i Odense i sommer.

Venstre ser sådan på det, at da disse skatter stadig stiger, fordi sygehusudgifterne stiger, er det urimeligt stadig at henvise dette spørgsmål til udvalget vedrørende skattereformerne, der tilsyneladende ikke har megen mulighed for at blive færdig med sit arbejde i den nærmeste fremtid. Vi mener ikke, der skulle være noget til hinder for, at man fra regeringen viste

[Thisted Knudsen.]

velvilje overfor dette lovforslag og — ikke mindst på baggrund af sygehusudgifternes stadige vækst — sagde: nuvel, så lad os undersøge det i et udvalg og se, hvor langt vi kan komme. Jeg nævnte forleden dag de store overskridelser, som amtskommunerne havde, forsåvidt angår deres sygehusudgifter. Det er en udvikling, der tilsyneladende fortsætter, og en stor del af disse sygehusudgifter bæres af de faste ejendomme. Dertil kommer yderligere det efter min opfattelse urimelige forhold, at der findes vælgere, der ikke er skattepligtige til amtskommunen. Må jeg nævne et par tal. I 1953—54 blev der i landkommunerne skatteansat ca. 1 mill. personer, men ved vurderingen af fast ejendom til ejendomsskyld i 1950 fandtes der i landkommunerne ca. 600 000 ejendomme, og herfra må man drage visse ejendomme, der beboes af præster, lærere og mange andre, og hvoraf der ikke betales skat til amtskommunen. Det er sikkert i dag sådan i amtskommunerne, at kun halvdelen af de skatteansatte betaler til sygehusene; det er det, vi finder urimeligt; vi finder, det er et forhold, der hurtigst muligt bør ændres. Jeg skal derfor udtale det ønske, at ministeren vil være velvillig indstillet overfor et forslag fra mig om, at dette lovforslag henvises til et specielt udvalg, der skal tage sagen op til undersøgelse.

Hans Knudsen: Da mit partis ordfører vedrørende den amtskommunale beskatning, det ærede medlem hr. Kai Jensen, ikke har kunnet være tilstede ved mødet i eftermiddag, skal jeg vedrørende det foreliggende forslag blot henvise til de udtalelser, som den højtærede indenrigsminister har fremsat, udtalelser, som mit parti er enig med ministeren i.

Den amtskommunale beskatning har været behandlet temmelig grundigt i den store skattekommission i sin tid, og for tiden ligger jo nøjagtigt de samme problemer til behandling i det udvalg, som tidligere er nedsat til behandling af den samlede skattereform. Det foreliggende forslag berører disse skattereformforslag meget nøje og kan efter min mening også vanskeligt behandles særskilt; det må be-

handles sammen med de øvrige problemer, der ligger i skattereformudvalget. Jeg vil derfor ligesom den højtærede minister finde det naturligt, om forslaget efter behandlingen her bliver henvist til det udvalg, som behandler skattereformen.

Jørgen Jørgensen (Ullerup): Jeg kan på mit partis vegne tilsige en velvillig behandling af det foreliggende lovforslag.

Angående det spørgsmål, der har været nævnt her, om det måske ville være klogt at henvise lovforslaget til udvalget vedrørende skattereformen, vil jeg sige, at det kunne måske være en fordel for arbejdet i dette udvalg, hvis man tog problemet om sygehusudgifterne ud til behandling for sig i et særligt udvalg og dèr prøvede at finde ud af, hvor langt man ligger fra det standpunkt, man havde i skattelovskommissionen, da man i sin tid arbejdede dèr med disse problemer. Det kunne efter min opfattelse måske have en gavnlig virkning med hensyn til de vanskeligheder, som de ærede medlemmer af skattelovsudvalget ved vi har med at klare problemet angående udligningen mellem staten og kommunerne og mellem kommunerne indbyrdes.

Når jeg tilsiger en velvillig behandling, er det i overensstemmelse med en indstilling, vi indenfor mit parti har haft igennem en menneskealder. Allerede i 1927 fremsatte mit partis formand, Piper, et forslag af lignende karakter. Allerede dengang mente man, at samfundet begyndte at skifte struktur, og at det derfor blev nødvendigt at foretage en revision af amtsbeskatningen, som jo fra at være en fast beskatning på ejendom efterhånden blev en noget mere glidende beskatning. På grund af denne strukturændring vil vi finde det rimeligt, at man drøfter dette spørgsmål udfra rimelighedssynspunktet. Er det rimeligt, at udgifter som sygehusudgifterne skal hvile på en ganske bestemt afgrænset del af befolkningen? Opholdet på sygehuse er her i landet faktisk gratis, det er i alt fald meget, meget små beløb, der betales. De samlede sygehusudgifter for hele samfundet andrager efterhånden meget, meget store beløb, og når man tager i betragtning, at ikke mindst den stærke udvikling i motortrafikken bevirker en voldsom stigning i belægningen på sygehusenes dyre afdelinger,

[Jørgen Jørgensen (Ullerup).]

de kirurgiske, med folk, som mange gange ikke hører hjemme i det pågældende amt, må det være rimeligt, at den byrde, som skal bæres — og vi er alle enige om, at den skal bæres — hviler på et bredere grundlag. Der kan opstilles mange beregninger over, hvordan det vil virke for den ene eller den anden, men når det skal flades ud, er det de få virkelig hårdt kørende landmænd, der vil få nogen virkelig fornøjelse ud af det. Det var derfor, man fra landbo- og husmandsforeningernes side i sin tid gik ind for denne tanke — det går jeg da ud fra.

Jeg skal ikke forlænge debatten på dette tidspunkt af dagen, men blot sige, at når man ændrer et beskatningssystem, når man flytter skatter, kan det ikke undgås, at der finder visse mindre forskydninger sted. Hvis jeg ikke husker fejl, var det den engelske nationaløkonom Keynes, der i sin tid sagde: enhver skat er i sig selv uretfærdig for nogen; det bliver derfor skattepolitikken opgave at kombinere alle disse uretfærdigheder på en sådan måde, at man kommer det retfærdige så nær som muligt; den fulde retfærdighed nås aldrig.

Jeg skal med disse bemærkninger tilsige vor medvirken til en velvillig behandling i et særligt udvalg.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Hvad angår lovforslagets behandling, synes jeg nok, der er meget, der taler for, at forslaget drøftes i forbindelse med de andre skatteproblemer, som drøftes for tiden; det kan dog ikke siges at være uden sammenhæng med den beskatningsreform, som ligger til drøftelse i et folketingsudvalg. Men såfremt forslagsstillerne ønsker, at et særligt udvalg nedsættes, vil jeg naturligvis ikke indvende noget derimod.

Om realiteten i forslaget kan jeg sige, at vi gerne vil være med til at drøfte, hvorvidt en større del af sygehusudgifterne i amterne skal lignedes på et andet grundlag, end tilfældet er nu. Vi begyndte at foretage en omlægning af sygehusudgifterne, dengang staten gik ind på at dække en ikke ringe del af amternes sygehusudgifter gennem den fælleskommunale udligningsfond. I øjeblikket betaler de faste skatter til amterne jo ikke alle sygehusudgifter; de betaler vel

godt og vel halvdelen, resten dækkes gennem den fælleskommunale udligningsfond. Det kan naturligvis altid diskuteres, om det er rimeligt at standse ved det tilskud, som ydes til nedsættelse af amternes sygehusudgifter nu, eller om der bør ydes et større beløb; men under alle omstændigheder tror jeg, man må gøre sig klart, at en støtte til nedsættelse af amternes sygehusudgifter gennem staten eller den fælleskommunale udligningsfond vil give en mere ligelig fordeling, end hvis man vil ligne disse udgifter på sognekommunernes indkomstgrundlag indenfor amtet. Før man kan tage endelig stilling til spørgsmålet om denne fordeling mellem kommunerne på den enkelte kommunes indkomstskattegrundlag, må vi jo have udregninger, der viser, hvilke forskydninger det kan medføre. På forhånd ville jeg bedømme det således, at det vil give en meget stor ulighed fra amt til amt. I enkelte amter vil den indkomstmasse, hvorpå det overskydende beløb af sygehusudgifterne, som ikke dækkes af staten, skal udskrives, være så stor, at det kun vil mærkes forholdsvis lidt, om man skulle bære en væsentlig del mere, medens det i andre amter vil mærkes ganske føleligt på sognekommunernes indkomstskatteudskrivning, hvis disse udgifter skal dækkes på den måde, forslaget tilsigter. Jeg tror, det vil skabe en meget stor ulighed fra amt til amt, og det mener jeg vi må have klaret gennem undersøgelser for forskellige kommunetyper i landet.

Dernæst må det også stå nogenlunde klart, at en flytning af skatterne fra ejendomsskatter under amterne til indkomstskatter under kommunerne vil på forhånd, generelt taget, give en skattelettelse for de største landbrugsejendomme, en mindre skattelettelse for de mellemstore ejendomme og formentlig en skatteforøgelse for de mindste landbrugsejendomme. Indkomsten står jo almindeligvis i et vist forhold til jordarealet og landbrugsejendommens størrelse, men det normale vil vel nok være, at indkomsten forholdsvis er mindre for de store ejendomme end for de mindste ejendomme.

Jeg tror altså, at det ved beregninger vil vise sig, at forslaget her betyder en forskydning i betaling indenfor amterne til gunst for de største landbrug og til ugunst for de

[Jørgen Jørgensen (Lejre).]

mindste. Men det spørgsmål kan vi jo få klaret.

Yderligere et synspunkt synes jeg man må drage frem, dette nemlig, om det er hensigtsmæssigt, om det er rigtigt — jeg tænker nu ikke alene i særlig grad på dette tilfælde, på amtsrådene, men principielt — at lade eet organ bestemme udgifterne og lade andre om at skaffe indtægterne. Det forekommer mig, at jeg undertiden fra forslagsstillernes parti har hørt synspunkter, der gik ud på, at det var mest fornuftigt og praktisk, at den myndighed, der bestemte udgifterne, også havde et ansvar for at skaffe indtægterne. Her fjerner man jo dette ansvar fra amtsrådene; staten skal betale den ene halvdel og amtskommunen og kommunerne i amtet den anden halvdel, og amtsrådet kan — i det omfang, som det nu engang kan bestemme på disse områder — bestemme udgifterne. Er det egentlig helt hensigtsmæssigt?

Der er yderligere det at sige, at denne afgift, der nu hviler på ejendommene indenfor en amtsrådsreds, hvis den ligger nogenlunde fast gennem en længere årrække, får en anden karakter end almindelige skatter. Det er jo alligevel en afgift af en særlig art, som ikke i al almindelighed kan sammenlignes med andre skatter. Jeg har jo også før i diskussionen hørt det synspunkt fremført, også fra venstres side, at hvis amtsskatterne var faste, så ville man erkende, at der var mere berettigelse i at bevare i hvert fald en væsentlig del af de faste skatter, og det standpunkt tror jeg stadigvæk der er noget hold i.

Vi vil naturligvis være med til at drøfte forslaget, som her foreligger. Jeg regner med, at man, når man får foretaget de beregninger, som er nødvendige for at se, hvordan forslaget vil virke, vil komme til det resultat, at det vil skabe meget stor ulighed fra kommune til kommune landet over, en urimelig stor ulighed. Jeg anser det heller ikke for heldigt, at man borttager fra amtsrådene forpligtelsen til at skulle tilvejebringe dækning for en del af de udgifter, som amtsrådene bestemmer over, og jeg mener iøvrigt, at man i hvert fald må fastholde, at de faste ejendomme indenfor en amtsrådsreds har visse forpligtelser til at bære de udgifter, amterne har, en forplig-

telse, som man ikke uden videre bør opheve.

Selve den omstændighed, at vi gennem en årrække over udligningsfonden har betalt meget store beløb til nedsættelse af amternes sygehusudgifter, er jo udtryk for, at der her i tinget er tilslutning til det synspunkt, at sygehusudgifterne i amterne nu har fået en karakter, som ikke længere kan begrunde, at alle disse udgifter dækkes af skatter på fast ejendom.

Hvor så grænsen skal ligge, om den skal være, hvor den er nu, eller der skal ydes et større tilskud fra staten eller fra udligningsfonden til nedbringelse af sygehusudgifterne, kan vi meget vel drøfte. Jeg foreslog i fjor, at vi forhøjede det beløb, som oprindeligt var fastsat til nedbringelse af sygehusudgifterne, netop ud fra samme synspunkt som det, ordføreren for forslagsstillerne gjorde gældende. Jeg mener, at disse udgifter nu har fået en sådan karakter, at det vil være rimeligt, om en større del af befolkningen skal være med til at bære dem. Vi kan naturligvis diskutere, om det beløb, der er fastsat, skal forhøjes yderligere, men selve det princip, som går igennem forslaget her, er jeg betænkelig ved. Jeg tror, det vil vise sig at virke uheldigt i praksis, og at den lettelse for fast ejendom, væsentlig for landbruget, som der her er tale om, vil vise sig at blive til gunst for det største landbrug og til skade for det mindste. Derfor tror jeg, vi skal undersøge disse forhold meget nøje, inden man går til en gennemførelse af et forslag af denne karakter, men til en videre drøftelse af lovforslaget kan jeg tilsige mit partis velvilje.

Lynnerup Nielsen: Det lovforslag, som her er fremsat om den amtskommunale beskatning, tilsigter at sikre amtskommunerne, at de beløb, der medgår til sygehusudgifterne, udredes ved beskatning af indkomst. Jeg ser meget vel, at der er amtskommuner, hvor skatterne på fast ejendom virker meget tyngende. Jeg tænker her på de amtskommuner, hvor der gennem årene er bygget meget, og hvor der har været en meget stærk aktivitet. Det er jo i forstæderne, amtsskatterne virker værst. Der er amtsbeskatningen af mange ejendomme blevet så høj, at der på en ganske almindelig lejlighed på 75 m² ligger en skat på 200—250

[Lynnerup Nielsen.]

kr. Og det kan nok siges, at det virker noget urimeligt, at en bolig beskattes så enormt, som tilfældet er, når man tænker på, at det at have en bolig skulle være en menneskeret. I visse af sådanne bebyggelser udgør skatten 14—16 pct. af selve lejeindtægten, og det er dog et meget væsentligt beløb. Der er altså visse kommuner, der vil være særlig hårdt ramt, og man vil sikkert også under udvalgsarbejdet støde på, at der er en væsentlig forskel fra kommune til kommune, ligesom der også er stor forskel fra amt til amt.

Mit parti ser nok, at der er problemer med hensyn til selve amtsbeskatningen, men det forekommer os, at det lovforslag, som her er fremsat af venstre, vil løse spørgsmålet på en noget for ensidig vis, så meget mere som dette lovforslag er løsrevet fra al anden skattelovgivning. Jeg tror ikke, man har truffet det rette her. Vi har også den opfattelse, som der iøvrigt er givet udtryk for her, at når man kommer til en nøjere udregning, skal det nok vise sig, at det er de større gårde, det store landbrug, der kommer til at høste fordel af loven, medens skattebyrden faktisk vil blive større for de mindre ejendomme.

Vi tror heller ikke på, at lovforslaget isoleret set vil være i stand til at løse problemerne i de kommuner, hvor der er et meget stort byggeri. Jeg tænker her ikke mindst på de kommuner, der ligger i Københavns umiddelbare nærhed. Vi kan godt se, at den nuværende amtsbeskatning i flere amter ikke passer til den tid, vi nu lever i, særlig ikke i de amter, som har de større byrder, og hvor der er opstået de meget store forstæder. Vi vil afvente, hvorledes lovforslaget kommer til at se ud efter udvalgsbehandlingen, inden vi tager endeligt standpunkt til det.

Oluf Pedersen: Ved århundredskiftet havde vi her i landet en skatteudskrivning på omkring 100 mill. kr., hvoraf de 30 mill. kr. blev udskrevet på fast ejendom. Derefter fik vi venstres skattereform, og den gik ud på, at man skulle lette skatterne på jorden. Resultatet er, at kun de 5 pct. af skatterne i dag lignes på fast ejendom, men til gengæld er man kommet op på 6 milliarder kr. i skatter. Nu vil så venstre, som har lavet dette mesterstykke i skatteudskrivning,

prøve på, om ikke man yderligere kan flytte skatter fra jorden over på personer i videre udvikling af den store brøler, som partiet lavede omkring 1904.

Nu er det jo sådan, at den bedste ligningsform til dækning af offentlige udgifter netop er amtsskatterne. Dem ligner man på jorden. Noget lignes også på bygningerne, men der foreligger jo regeringsforslag om at afskaffe bygningsskatterne til amterne, hvad jeg også mener vil være rigtigt, så der udelukkende lignes på jorden. Gør man det, sker der simpelthen det, at en del af jordrenten bliver inddraget til amtet til dækning af fællesudgifterne, og derved får man dækning for en del af udgifterne. Hvis man derimod går den vej, som venstre vil, at nedsætte skatten på jorden, ja, så bliver der mere jordværdi at sælge, men så får man til gengæld højere indkomstskatter. De unge vil få lov til at svare renter i stedet for amtsskatter, medens amtsskatterne fra jorden flyttes over på personer, embedsmænd og arbejdere. Vi ved yderligere — det er hele vort skattesystem udtryk for — at så stiger leveomkostningerne, så stiger lønningerne og alle andre ydelser, og så får man lov til at betale den nedsættelse, man her har fået, ad omveje. Efter de regler, der gælder og naturligt må gælde, får faktisk alle lønmodtagere, og skal vel også have, refunderet de personlige skatter, som man har væltet over på dem, og så væltes de tilbage på landbruget. Det er klart, at det virker værst for de små, det kan der ingen tvivl være om.

Resultatet bliver først og fremmest, at de unge kommer til at betale, først jordrente til sælgeren og derefter højere personlig skat og større driftsudgifter, altså dobbelt.

Det, som venstre foreslår her i dag, er i virkeligheden i lille format en fortsættelse af dumheden fra 1904, og man kunne nok have lov til at spørge: Bliver de mennesker da aldrig klogere? Jeg erkender, at de konservative ikke er slet så villige. Vi så da heller ikke noget regeringsforslag af denne art i den tid, vi havde en venstre-konservativ regering, såvidt jeg ved, fordi de konservative var klar over, at det var en dårlig reform, og heldigvis er de konservative altså ikke blevet dummere med tiden. På den anden side må jeg nok sige, at den

[Oluf Pedersen.]

teori, som det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) docerede her: at hvis man lægger tilstrækkelig megen uret ovenpå hinanden, bliver det til ret, vidner om en begrebsforvirring, som jeg ærlig talt ikke troede vi skulle møde her i folketinget, men det kan vi måske tage op en anden gang, for det er vel nok så fjollet, som noget kan være.

Jeg går ud fra, at forslaget går i udvalg. Så vil det blive belyst, både hvorledes det vil virke straks overfor de forskellige ejendomsstørrelser, og hvorledes det vil virke på længere sigt, og jeg er helt sikker på, at når en sådan undersøgelse er foretaget, får vi aldrig mere det lovforslag at se her i tinget. Nu tror jeg nok, at vi kommer til at drøfte de samme problemer, som er fremme her, i en anden forbindelse. Jeg vil bare her gøre opmærksom på, at hvis vi havde fuld grundskyld, og det er jo meningen, at vi skal have det, så havde amtskommunerne interesse i at beholde den indtægt, og så ville det være meget uheldigt, hvis man havde gennemført de ændringer, som partiet venstre her går ind for. Der er også det mærkelige ved det, at der jo har været mulighed for, at amtskommunerne kunne omlægge skatterne fra ejendomsbeskatning til personbeskatning. Partiet venstre har flertal i en række amtsråd, men mig bekendt har man ikke i eet eneste af disse amter ønsket at gå over til at vælte byrderne fra ejendomsbeskatningen over på personbeskatningen, heldigvis siger jeg. Så er det mærkeligt, at man nu vil have vedtaget en lov, hvorefter der skal ske en omlægning fra ejendomsbeskatning til personbeskatning. Man vil ligefrem have, at de dumheder, som man ikke kan få venstres flertal ude i amtskommunerne til at gennemføre, skal vi tvinge dem til at lave. Det synes jeg må være helt forkert.

Formanden: Jeg henstiller, at ærede medlemmer ikke anvender ordet „fjollet“ om andre medlemmer.

Indenrigsministeren (Carl Petersen): Jeg skal ikke forlænge denne debat ret meget, selvom det kunne være fristende at tage en virkelig principiel diskussion om amtsskatterne i det hele taget. Jeg er ganske enig med det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) i en række af de betragtninger, han gjorde gældende; det vil nemlig komme til at virke på den måde, som det ærede medlem fremstillede det her.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen konstaterede, at jeg principielt havde lagt mig fast på modstand mod forslaget. Det er ikke helt rigtigt. Jeg er selvfølgelig klar over, at der ude i amterne foregår en strukturændring, der vel ikke muliggør, at man fremefter kan fastholde de gamle skattemæssige principper, men på den anden side mener jeg, at man ikke bør tage et så vigtigt område ud af amtsbeskatningen, som der her er tale om, nemlig sygehusvæsenet, der repræsenterer en så stor del af de samlede udgifter, uden at tage hensyn til alle de andre ting, der virker ind på udskrivningen af amtsskatter.

Jeg har et talmateriale her, der viser, at en række amter får deres grundskyldspromille formindsket med mere end halvdelen, hvis man regner med dette forslag. Jeg har et andet materiale, der for en enkelt amtsrådsreds' forskellige kommuner viser, hvorledes enkelte kommuner får en lettelse på 0,25 pct., mens andre får en stigning på 5,66 pct.

Når alle disse oplysninger kommer til udvalget, tror jeg, at forslagsstillerne må erkende, at det foreliggende lovforslag ikke bør vedtages i den foreslåede form. Det er nemlig ikke rigtigt, når man prøver overfor offentligheden at fremstille det på den måde, at der ikke er gjort noget for at lette amterne i deres udskrivning i sammenligning med forholdene for blot 10—15 år tilbage i tiden. Man skal huske på, at nu bliver 50 pct. eller 60 pct. af sygehusudgifterne dækket ved tilskud fra udligningsfonden, ligesom praktisk talt den største del af vejudgifterne dækkes på

[Indenrigsministeren.]

anden måde, så det er altså ikke den gamle form for amtsbeskatning, man har endnu, eller den, der stilles forslag imod.

Det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) gjorde opmærksom på, at det store antal indlæggelser på sygehuse var en følge af trafikens udvikling, og det ærede medlem mente derfor ikke, det var rimeligt, at ejendomsbesidderne pålagdes øget beskatning på denne konto. Jeg er for så vidt enig med det ærede medlem i, at det er en af de ting, som synes at virke uretfærdigt, men var det så ikke mere rimeligt, om man netop dækkede disse udgifter med penge fra motormillionerne? Det er formentlig de mennesker, der betaler disse millioner, der afstedkommer ulykkerne.

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Jeg vil gerne begynde med at takke det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) for den tilslutning, han gav lovforslaget, og den velvilje, der lyste ud af hans udtalelser. Derimod kan jeg beklageligvis ikke på samme måde takke det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre), der indvendte adskilligt, også mod selve tanken i forslaget. Jeg vil dog gerne takke det ærede medlem, fordi han erkendte, at det var et spørgsmål, der måtte drøftes, og erkendte, at sagen inden så forfærdelig længe måtte finde sin afgørelse.

Det ærede medlem gjorde bl. a. gældende, at hvis dette lovforslag blev gennemført, ville virkningerne af det blive forskellige fra amt til amt; uligheden ville være åbenbar. Det er selvfølgelig rigtigt, da indtægtsforholdene i amterne er vidt forskellige, men i øjeblikket, da sygehusudgifterne, i hvert tilfælde for over halvdelen vedkommende, bæres af amtskommunerne, er der også en ulighed tilstede. Beskatningsgrundlaget er ganske vist her den faste ejendom, men promillerne er ikke ens fra amt til amt, tværtimod, de er vidt forskellige.

Det, vi står overfor her, er problemet med de stigende sygehusudgifter, og hvem der skal dække dem. Man har efter min opfattelse kun tre muligheder. Man har de faste ejendomme, som anvendes i øjeblikket, man har personindtægterne og endelig den tredje mulighed, som det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre)

pegede på, nemlig at staten gennem den fælleskommunale udligningsfond bliver ved med at forøge sit tilskud til sygehusdriften i kommunerne. Så gjorde det ærede medlem gældende, at forslaget også ville virke ulige, for så vidt angår følgerne for besiddere af større eller mindre landejendomme. Det er selvfølgelig rigtigt, at den, der bærer den største amtsskat, også vil få den største lettelse, men jeg synes ikke, at man af hensyn hertil kan opretholde en ordning, der er urimelig og uretfærdig; det kan alle de andre ikke være tjent med, og jeg vil tro, at det stort set bliver sådan, at når man fordeles disse udgifter på den samlede indtægtsmasse, vil man i hvert tilfælde opnå en rimeligere fordeling end den, vi har i dag.

Dernæst gjorde det ærede medlem gældende, at forslaget efter sin opbygning ville komme til at betyde, at man foretog en adskillelse mellem den bestemmende myndighed og den skatteudskrivende. Det synspunkt kan jeg nu ikke anerkende. Der står udtrykkelig i lovforslaget, at når sognekommunerne skal indkræve den del, som er pålignet dem efter ganske bestemte regler, nemlig efter deres indtægter, opgjort til den fælleskommunale udligningsfond, så skal det anføres i skattekvitteringen, at det er en skat til amtskommunen. (Indenrigsministeren [Carl Petersen]: Det har jo ikke noget med det at gøre!). Jo, jo, men hvis iøvrigt ministeren og det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) vil have en anden form for personbeskatning, lade den gå helt over til amtskommunen og lade amtskommunen selv ordne problemet med skatteyderne, så skal der ikke være noget i vejen for det; det kan vi selvfølgelig udmærket gå med til.

Man taler om at forflygtige ansvaret. Jeg ved ikke, om man kan sige, at tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond særlig stærkt understreger amtskommunernes ansvar. Jo større tilskuddet bliver, jo lettere bliver det i virkeligheden for amtskommunerne at have med denne opgave at gøre, da de i så fald ikke skal stå til regnskab overfor deres skatteydere på samme måde, som de nu skal. Dertil kommer, at hvis man virkelig vil have, at amtskommunerne skal have et ansvar, så er der efter min opfattelse en vej at gå,

[Thisted Knudsen.]

nemlig at gøre samtlige vælgere i kommunen efter de almindelige valgeregler til skatteydere til amtskommunen.

Det urimelige er efter manges opfattelse, at over halvdelen af vælgerne i en amtskommune stort set er fritaget for at betale skat til den, at der f. eks. kan sidde repræsentanter i amtsrådet, der er i den enestående situation, at de aldrig nogensinde — fordi de ikke har fast ejendom — kan komme til at betale skat til amtskommunen, i hvert fald ikke direkte. Jeg kan ikke se, at det særlig understreger det ansvar, der påhviler dem. Jeg mener, at når man netop i dag vil give amtskommunen et større ansvar og også give de vælgere, der skal vælge repræsentanter til amtsrådet, et større ansvar, bør man indføre bestemmelser af denne karakter, der gør alle til skatteydere til amtskommunen, som har evne dertil.

Der er et forhold, jeg har peget på, der også for os er urimeligt. Det er den ulighed, der er mellem købstadens beskatningsforhold og landkommunens. Jeg har nævnt, at en ung mand i Ringsted, en kommis, håndværkssvend, arbejder, af sin indkomst må betale et stort beløb til det sygehus, kommunen driver; men går vi lige udenfor kommunegrænsen, så kommer den unge mand, der er beskæftiget ved landbruget eller ved andet erhverv derude og har lige så stor indtægt som den unge mand i byen, aldrig nogensinde til at betale til det sygehus, som også han har brug og behov for. Det er her, den store ulighed og urimelighed er opstået.

Jeg mener, at vi har anført så væsentlige grunde for en afgørende ændring af dette forhold, at man ikke bør afvise en realitetsforhandling om sagen.

Jeg kunne spørge det ærede medlem hr. Oluf Pedersen: Er det ærede medlem virkelig tilhænger af, at man skal udskrive skat på jorden efter behov? Er det virkelig rigtigt, at en retsstatsmand står her og siger: dette princip kan vi sluge — skønt han ved, hvordan sygehusudgifterne stiger fra det ene år til det andet? Det gør de, og ikke desto mindre skal man have lov til at forøge beskatningen af jorden. Det kan da umuligt være rigtigt, at sådanne betragtninger kan gøres gældende.

Jeg vil takke de øvrige ordførere; man vil i hvert fald drøfte sagen, og jeg vil gerne have dette lovforslag behandlet i et særligt udvalg. Vi har ikke haft det materiale til rådighed, der ville have kunnet sætte os i stand til at foretage alle de udregninger, som måske er nødvendige, det erkender vi blankt. Det er der ingen private forslagsstillere der har mulighed for, men det vil vi få, når lovforslaget kommer til udvalgsbehandling. Jeg vil gerne understrege det rigtige i, at dette lovforslag behandles i et særligt udvalg, og jeg håber, at den højterede minister ikke har noget at erindre derimod, når det er forslagsstillernes ønske.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Jeg kan være enig med den ærede ordfører for forslagsstillerne i, at det er nyttigt at få disse ting, som lovforslaget drejer sig om, grundigt belyst. Der har været talt meget om omlægning af amtskatterne, men endnu synes jeg ikke, der er tilvejebragt så fyldige oplysninger, som det er ønskeligt, hvis der skal ske en omlægning af disse skatter.

Jeg er tilbøjelig til at tro, at når sådanne oplysninger foreligger, vil det ærede medlem være nødt til at erkende, at det lovforslag, venstre her har fremsat, vil skabe en ulighed fra amt til amt og fra kommune til kommune, som ikke er rimelig. Det er ikke rigtigt, at en stor del af befolkningen indenfor amtsråds kredsen er helt fritaget for at betale til amtets sygehuse, således som det ærede medlem hævder. Den halvdel af udgifterne, der dækkes af den fælleskommunale udligningsfond, er disse mennesker med til under en eller anden form at betale. Jeg synes i det hele taget, det er nyttigt, at vi bevæger os på realiteternes grund. Alle erkender, at sygehusudgifterne har fået et sådant omfang, at det ikke længere med rimelighed kan begrundes, at den kreds, der tidligere bar alle udgifterne til sygehusvæsenet indenfor amterne, i fremtiden alene skal bære dem. Det har man erkendt, dengang man vedtog loven om tilskud af den fælleskommunale udligningsfond til sygehusudgifternes nedsettelse. Man kan derefter diskutere, om det tilskud, der ydes, er tilstrækkeligt, eller om det vil være rimeligt at forhøje det, og det vil jeg og mit parti, som jeg allerede har sagt det, gerne være med til at drøfte, men at gå over til, at alle sygehusudgifter

[Jørgen Jørgensen (Lejre).]

skal dækkes over indkomstbeskatningen, eller i væsentlig grad over denne, således som lovforslaget tilsigter, er et meget stort skridt, og jeg tror, at før det ærede medlem og hans parti binder sig for stærkt til det princip, der er nedlagt her, er det nyttigt at se undersøgelser over resultaterne, virkningerne af den omlægning, lovforslaget tilsigter. Jeg vil tro, at disse virkninger vil være af en sådan karakter, at man vil vige tilbage for at tage ansvaret for at føre forslaget ud i praksis. Det vil efter al sandsynlighed for dem, der i dag betaler den del af amtens udgifter til sygehusvæsenet, som ikke dækkes af den fælleskommunale udligningsfond, nemlig i væsentlig grad landbruget, betyde, at det store landbrug vil få en lettelse, at det for det mellemstore landbrug måske stort set vil kunne gå lige op, og at det lille landbrug må være med til at dække omkostningerne ved nedsættelsen af amtsskatterne for det store landbrug.

Det er naturligvis rigtigt, som det ærede medlem siger, at de, der betaler de store amtsskatter, får den største nedsættelse, når de faste skatter nedsættes, det er da klart; men det er et spørgsmål, om den fordeling er rigtig indenfor en landkommune, som i væsentlig grad består af landbrugere. Der vil ske en forskydning derved, at det store landbrug får en væsentlig lettelse og det lille landbrug en forhøjelse; det tror jeg vil blive resultatet af lovforslagets gennemførelse. Men det kan ingen sige noget om med fuld sikkerhed, det ærede medlem heller ikke, før de nødvendige beregninger er foretaget. Spørgsmålet er ikke, om udgifterne skal være mindre eller større, men hvem der skal betale, og om det grundlag, disse penge skaffes tilveje på, er retfærdigt, eller man skal finde et andet grundlag. Jeg har givet udtryk for, at vi gerne vil være med til at drøfte disse ting, men jeg tror ikke, at det foreliggende lovforslag vil kunne løse problemet på en rimelig måde.

Oluf Pedersen: Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen siger, at det er urimeligt og uretfærdigt at lægge byrderne på jorden, på fast ejendom. Efter min opfattelse er det modsatte tilfældet. En afgift på jorden, på de naturlige, de samfundsskabte jordvær-

dier, er samfundets naturlige indkomst. Jeg vil hellere have, at samfundet inddrager dem fremfor at gå på jagt efter, hvad folk har tjent ved deres arbejde.

Hvis man nu betræder den vej, som de ærede forslagsstillere er inde på, og som man desværre i altfor høj grad er inde på i forvejen, tror det ærede medlem så, at det vil medføre en lettelse i beskatningen af landbruget? Når man letter beskatningen af jorden og lægger byrderne over på indkomsterne i stedet for, så får ifølge det system, vi har, halvdelen af borgerne alle de skatter refunderet, de har betalt; det ved det ærede medlem hr. Thisted Knudsen udmærket godt. De får en tilsvarende lønforhøjelse, og udgifterne væltes over på landbruget. Det er landbruget og specielt landbrugets unge, der kommer til at betale for den fornøjelse, som det ærede medlem vil lokke os ud på. Et forslag som det her fremsatte er landbrugsfjendsk og ungdomsfjendsk, og jeg kan ikke se, at beskatningen af jorden, som den er i dag, er for vidtgående. Når den værdi, som er tilbage efter beskatningen, og som kan gøres til genstand for køb og salg, stadig er voksende, er man ikke gået for vidt. Hvorvidt det offentlige så har brugt pengene til at dække en speciel udgift som sygehusudgiften eller andre udgifter, kan ikke være det afgørende.

Når lovforslaget er kommet i udvalg og man der kan se, hvorledes det på kort sigt vil virke, vil alene det være nok til, at man ikke tør gennemføre det. På lang sigt, med byrdernes overvæltning på landbruget for øje, vil det ærede medlem selv erkende, at lovforslaget burde trækkes tilbage.

På den anden side erkender jeg selvfølgelig, at der er problemer her, men dem håber jeg vi kan løse på anden måde ud fra en langt større forståelse for, hvad det drejer sig om, end den, det ærede medlem har givet udtryk for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 23. november, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om en atomenergikommission.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om den amtskommunale beskatning [af Thisted Knudsen m. fl.].

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om folkepension.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende ændring af fradragreglerne for beregning af alders- og invaliderente og pensionstillæg til invaliderentemodtagere m. v.).

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker m. v.).

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i folkeforsikringsloven. (Til gennemførelse af 1. etape af en folkepensionsordning) [af Ragnhild Andersen m. fl.].

Mødet hævet kl. 16⁴³.

24. møde.

Onsdag den 23. november kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler justitsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den i Genève den 19. september 1949 vedtagne internationale færdselskonvention.

I skrivelse af dags dato meddeler kirkeministeren, at hun ønsker her i tinget mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om kirkers bestyrelse m. m. og lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m. v.

Udvalget angående forslag til lov om forlængelse af og ændringer i lov om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Her ved har jeg den ære for det høje ting at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den i Genève den 19. september 1949 vedtagne internationale færdselskonvention.

Konventionen er blevet til på initiativ af De Forenede Nationer, der i 1948 sammenkaldte til en konference for at søge at udbygge de internationale regler på færdselsområdet. Det har for Danmark været en selvfølge, at man måtte deltage i disse forhandlinger, idet man i høj grad måtte se med sympati på bestræbelserne for at opnå en vis retsenhed mellem landene i trafikreglerne. Det var derfor også naturligt, at justitsministeriet, da konventionen var underskrevet i 1949, nedsatte et udvalg, som skulle udarbejde udkast til en ny færdselslov og herunder bl. a. skulle tage de nye internationale regler i betragtning. Resultatet af dette udvalgs arbejde blev forelagt